

Tisková zpráva

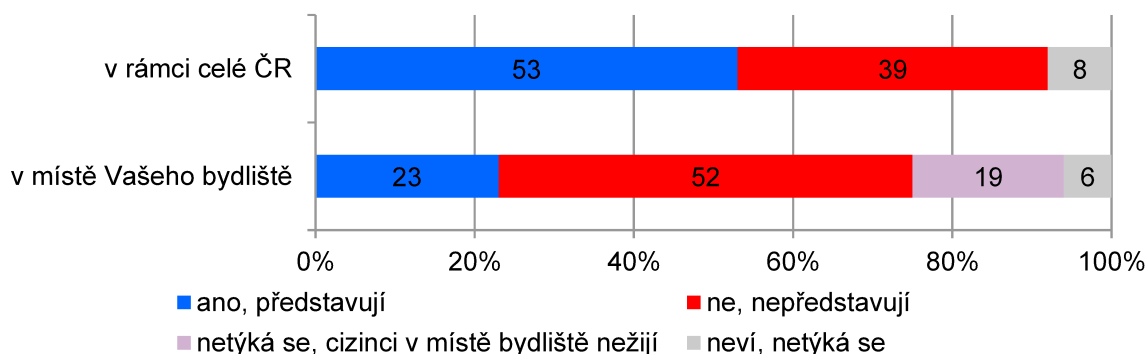
Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2019

- ⊙ Více než polovina (53 %) české veřejnosti považuje nově příchozí občany jiných národností za problém pro Českou republiku jako celek. Pokud ovšem mají hodnotit problematiku příchozích cizinců v místě jejich bydliště, je podíl těchto lidí značně nižší (23 % dotázaných deklaruje, že tyto lidé představují problém).
- ⊙ Nejvyšší míru souhlasu (64 %) vyjadřují dotázaní s tím, že cizinci dlouhodobě pobývající v ČR znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí). S tímto výrokem nesouhlasí přibližně desetina (11 %) respondentů a o něco více než pětina (22 %) pak zůstává na pomezí souhlasu a nesouhlasu.
- ⊙ V porovnání s minulým šetřením z března 2018 se o 7 procentních bodů snížil podíl těch, kteří nesouhlasí s výrokem, že cizinci přispívají k rozvoji hospodářství. K mírnému snížení nesouhlasu (o 5 procentních bodů) došlo také u výroku, že cizinci dlouhodobě pobývající v ČR přispívají k řešení problému stárnoucí populace.

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

⊙ V březnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR položilo respondentům sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k cizincům. Dotazovaní se konkrétně vyjadřovali k problematice cizinců pobývajících na území ČR a v místě jejich bydliště. Součástí dotazování bylo i zmapování toho, jak česká veřejnost cizince vnímá a jakou pozici ve společnosti si s nimi spojuje.

Graf 1: Představují nově příchozí občané jiných národností problém...? (%)¹

Pozn.: U položky „v místě Vašeho bydliště“ byla v rámci nabídky odpovědí i varianta „netýká se, v místě bydliště cizinci nežijí“, která v případě celé ČR chybí.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 2. - 13. 3. 2019, 1096 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Více než polovina (53 %) české veřejnosti považuje nově příchozí občany jiných národností za problém pro Českou republiku jako celek. Necelé dvě pětiny (39 %) dotázaných naopak uvádí, že podle jejich názoru cizinci, kteří

¹ Znění otázky: „Představují, nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém a) v rámci celé České republiky, b) v místě Vašeho bydliště?“

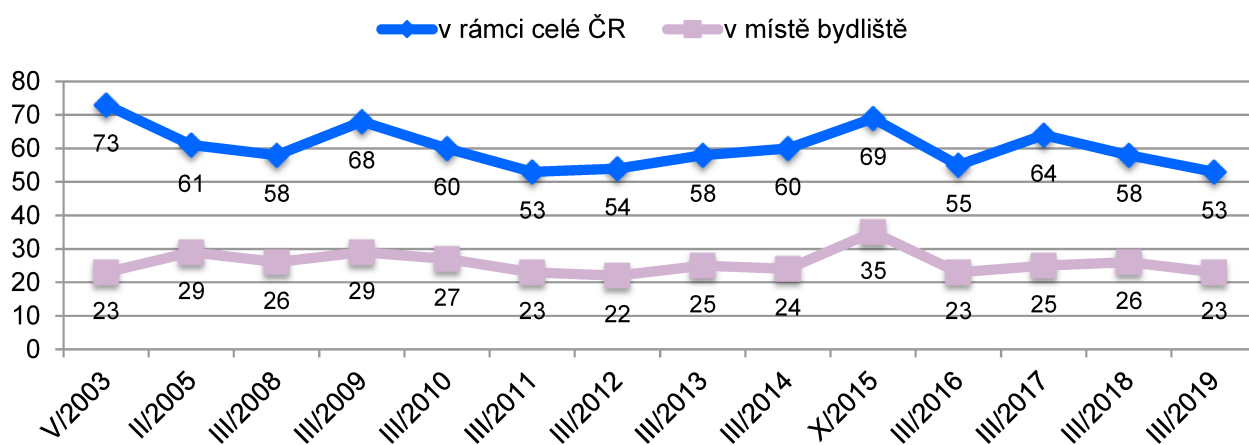
v posledních letech přišli do naší země, problém nepředstavují. Pokud ovšem mají hodnotit problematiku přichozích cizinců v místě jejich bydliště, je podíl těchto lidí značně nižší (23 % dotázaných deklaruje, že tito lidé představují problém). Naopak nadpoloviční většina (52 %) tvrdí, že nově přichozí cizinci nepředstavují problém v místě jejich bydliště. Významný, téměř pětinný (19 %), podíl respondentů zároveň deklaruje, že v místě jejich bydliště cizinci nežijí (více viz graf 1).

Následně jsme se podívali na to, zda některé další charakteristiky respondentů mají vliv na jejich postoje k této problematice. To, že cizinci nepředstavují problém v rámci ČR, častěji potvrzují lidé s vysokoškolským vzděláním, dotázaní s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti, respondenti řadící se na škále politické orientace k pravici či pravému středu a potenciální voliči TOP 09, ODS či STAN. Opačný názor naopak častěji vyjadřovali dotázaní s deklarovanou špatnou životní úrovní vlastní domácnosti, lidé hlásící se jednoznačně k levici a potenciální voliči SPD, KSČM či KDU-ČSL. K obdobným výsledkům jsme došli i v případě vnímání cizinců jako problému v místě bydliště respondenta. Z dalších sociodemografických charakteristik (pohlaví, věk) se v názorech na cizince neobjevují významnější rozdíly.

Regionálně se v hodnocení problémovosti občanů jiných národností v místě bydliště objevil rozdíl mezi Čechy a Moravou, když obyvatelé Čech častěji uváděli odpověď, že přistěhovalci jiných národností nepředstavují problém, zatímco na Moravě se namísto toho více objevovala varianta, že žádní cizinci v daném místě nežijí. V podrobnějším regionálním členění vyšší podíl deklarovaných problémů s cizinci v místě bydliště šetření zaznamenalo v kraji Plzeňském, nižší byl naopak v kraji Královéhradeckém a Pardubickém. Výrazně méně často jako problém přistěhovalce jiných národností v místě bydliště označují dotázaní z obcí do 2 tisíc obyvatel, kteří ovšem zároveň výrazně častěji uvádějí, že cizinci v jejich lokalitě nežijí. Naopak největší problémy s cizinci uvedli dotázaní z obcí, kde žije 30 000 až 79 999 obyvatel. Zdaleka nejsilnější spojitost ovšem existuje mezi oběma zkoumanými rovinami dané otázky, když lidé, kteří nově přichozí cizince vnímají jako problém v místě svého bydliště, je v drtivé většině případů (92 %) takto vnímají i v rámci celé ČR, zatímco mezi lidmi s opačným názorem, pokud jde o místo jejich bydliště, je to přibližně třetina (34 %).

Zajímavý je i pohled na vnímání problematiky cizinců v kontrastu dalších postojů české veřejnosti k občanům jiných národností. Že cizinci žijící v ČR nepředstavují problém tvrdí významněji více lidí, kteří mají mezi cizinci známé či přátele, a tato tendence se potvrzuje i ve vnímání cizinců v místě bydliště respondenta. Vnímání občanů jiných národností jako problému souvisí i s otevřeností dotázaného k možnostem dlouhodobého pobytu cizinců. Významněji více (79 %) by těmto cizincům neposkytli vůbec žádnou možnost dlouhodobého pobytu ti, kteří je zároveň vnímají jako problém pro Českou republiku jako celek, oproti těm, kteří je za problém nepovažují (15 %). Stejně tak lidé vnímající cizince jako problém se častěji přiklání k názoru, že cizinci se mají co nejvíce přizpůsobit našim zvyklostem.

Graf 2: Podíly těch, kdo pokládají nově přichozí občany jiných národností za problém – časové srovnání (%)

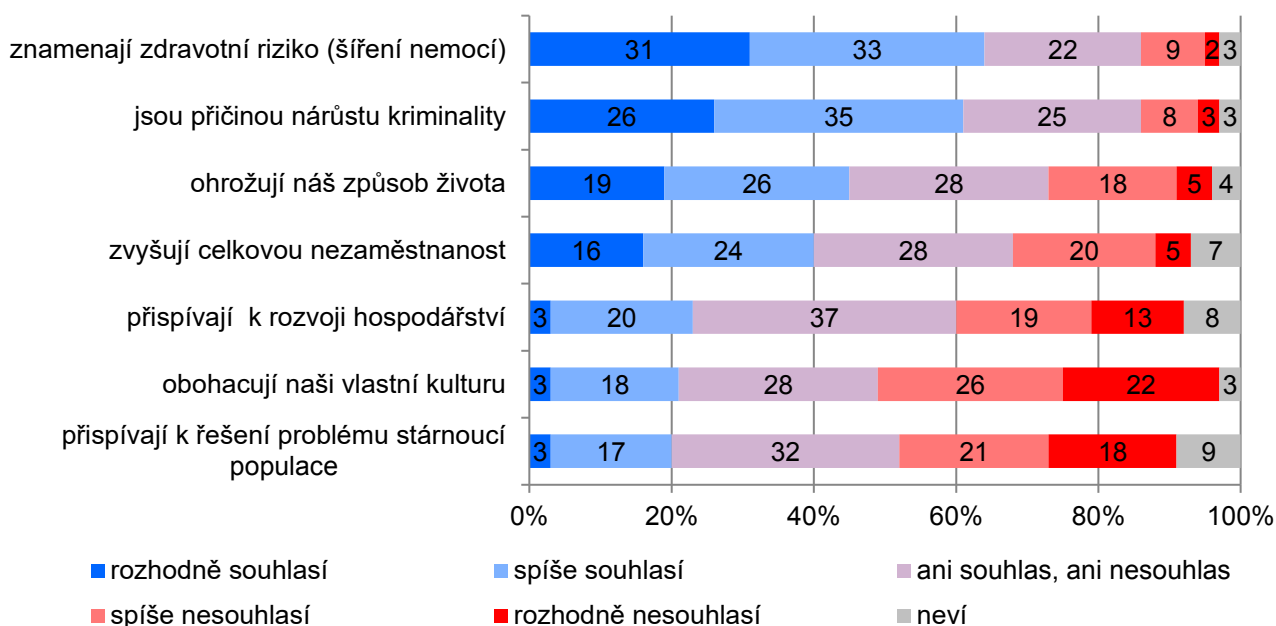
Pozn.: Změny proti říjnu 2015 jsou způsobeny jak změnou v postojích české veřejnosti, tak i odlišným kontextem, ve kterém byla otázka v dotazníku položena. Doplněk do 100 % u každého údaje tvoří odpovědi „ne, nepředstavují“, „neví“ a v případě místa bydliště také „netýká se“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Pokud se na hodnocení podíváme v dlouhodobějším vývoji (viz graf 2), vidíme, že oproti minulému šetření z března 2018 se snížil podíl respondentů, kteří považují nově příchozí cizince za problém v rámci České republiky (pokles o 5 procentních bodů) na hodnotu 53 %, což je vyrovnaný nejnižší výsledek (stejně jako v roce 2011) od počátku měření, tedy od roku 2003. Naopak v případě vnímání nově příchozích občanů jiné národnosti přímo do místa bydliště respondenta nedošlo oproti předchozímu šetření k významnějším změnám a situace je v posledních čtyřech letech ustálená

V následující otázce již respondenti vyjadřovali míru souhlasu či nesouhlasu s výroky o cizincích žijících dlouhodobě v České republice (viz graf 3). Nejvyšší míru souhlasu (64 %) vyjadřují dotázaní s tím, že cizinci dlouhodobě pobývající v ČR znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí). S tímto výrokem nesouhlasí přibližně desetina (11 %) respondentů, o něco více než pětina (22 %) pak zůstává na pomezí souhlasu a nesouhlasu. S významnou převahou pak česká veřejnost zastává názor, že tito cizinci jsou příčinou nárůstu kriminality (souhlasí 61 %), k nesouhlasu se u tohoto výroku přiklání přibližně desetina (11 %) dotázaných. Necelá polovina (45 %) dotázaných považuje cizince za ohrožení našeho způsobu života, pro necelou čtvrtinu (23 %) nesouhlasících naopak toto ohrožení nepředstavují a necelé tři desetiny (28 %) respondentů se pak nekloní ani k souhlasu, ani k nesouhlasu. Dvě pětiny (40 %) respondentů se domnívají, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR zvyšují celkovou nezaměstnanost, čtvrtina (25 %) s tímto výrokem nesouhlasí a jiná více než čtvrtina (28 %) volí variantu „ani souhlas, ani nesouhlas“. S pozitivními výroky, které se týkají cizinců dlouhodobě žijících na území ČR, souhlasí pouze malá část respondentů. O málo více než pětina dotázaných souhlasí s tím, že tito lidé přispívají k rozvoji hospodářství (souhlasí 23 %, nesouhlasí 32 %) a také že jsou obohacením pro naši vlastní kulturu (souhlasí 21 %, nesouhlasí 48 %). Nejméně respondentů (20 %) se pak domnívá, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR přispívají k řešení problému stárnoucí populace, necelé dvě pětiny (39 %) s tím nesouhlasí.

Graf 3: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR (v %)²

Pozn.: Položky seřazeny sestupně dle souhlasu (součet odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 2. - 13. 3. 2019, 1096 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Řekněte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky. Cizinci pobývající dlouhodobě v České republice: a) obohacují naši vlastní kulturu, b) zvyšují celkovou nezaměstnanost, c) jsou příčinou nárůstu kriminality, d) přispívají k řešení problému stárnoucí populace, e) znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí), f) přispívají k rozvoji hospodářství, g) ohrožují náš způsob života.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí; spíše souhlasí; ani souhlas, ani nesouhlas; spíše nesouhlasí; rozhodně nesouhlasí.

Rozdíly v názorech na cizince se z hlediska sociodemografických ukazatelů projevují zejména v souvislosti s životní úrovní a politickou orientací respondenta. Obecně můžeme říci, že souhlas s pozitivními výroky týkajícími se cizinců žijících v ČR a naopak nesouhlas s negativními, se častěji objevil u respondentů s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti a u dotázaných řadících se na škále politické orientace k pravici. Navíc s pozitivním výrokem, že cizinci přispívají k rozvoji hospodářství, více nesouhlasí lidé s nižším vzděláním a muži (34 % muži, 28 % ženy). Naopak souhlas s negativními výroky a nesouhlas s těmi pozitivními častěji vyjadřovali respondenti se špatnou životní úrovní vlastní domácnosti, dotázaní řadící se na škále politické orientace k levici a v případě výroku, že cizinci ohrožují náš způsob života, i lidé se středním vzděláním bez maturity.

V porovnání s minulým šetřením z března 2018 se o 7 procentních bodů snížil podíl těch, kteří nesouhlasí s výrokem, že cizinci přispívají k rozvoji hospodářství na 32 %, což je aktuálně nejnižší hodnota od počátku sledování v roce 2009. Mírné snížení nesouhlasu (o 5 procentních bodů) jsme zaznamenali také u výroku, že cizinci dlouhodobě pobývající v ČR přispívají k řešení problému stárnoucí populace a paralelně s tím došlo k nárůstu (o 6 procentních bodů) odpovědi „ani souhlas, ani nesouhlas“ na dosud maximální hodnotu 32 %. U ostatních výroků se oproti loňskému šetření výsledky statisticky významně nezměnily (více viz tabulku 1).

Tabulka 1: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR – časové srovnání (v %)

	souhlas/ani souhlas, ani nesouhlas/nesouhlas									
	III/09	III/11	III/12	III/13	III/14	II/15	III/16	III/17	III/18	III/19
znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí)	71/16/9	58/22/16	54/24/16	54/28/13	58/26/13	57/24/15	69/17/11	64/20/12	62/22/13	64/22/11
jsou příčinou nárůstu kriminality	74/17/6	70/20/7	62/24/10	67/23/6	65/25/7	66/22/9	66/22/8	67/20/9	64/22/10	61/25/11
ohrožují náš způsob života	36/30/28	33/32/29	32/29/33	33/35/28	33/37/27	42/30/23	53/25/16	49/27/19	46/30/21	45/28/23
zvyšují celkovou nezaměstnanost	72/17/8	64/22/11	64/21/11	68/19/10	70/20/8	65/18/13	58/23/13	46/25/22	41/27/26	40/28/25
přispívají k rozvoji hospodářství	24/33/33	20/36/36	21/35/34	19/37/36	19/36/37	16/35/42	16/31/44	17/32/43	20/34/39	23/37/32
obohacují naši vlastní kulturu	25/30/41	26/33/37	25/31/39	25/36/36	25/32/40	22/29/46	17/27/52	16/26/54	18/28/51	21/28/48
přispívají k řešení problému stárnoucí populace	25/23/34	22/29/36	25/25/35	26/30/32	23/29/37	23/25/39	17/30/41	17/26/44	20/26/44	20/32/39

Pozn.: Uveden podíl součtu odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí,“ podíl odpovědí „ani souhlas, ani nesouhlas“ a podíl součtu odpovědí „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí.“ Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“. Položky seřazeny sestupně dle podílu souhlasu v aktuálním výzkumu.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Z dlouhodobého hlediska vidíme (viz tabulku 1), že u většiny výroků dochází v průběhu času k určitým změnám v názorovém rozložení respondentů. Souhlas respondentů s tím, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR znamenají zdravotní riziko, byl nejvyšší v roce 2009 (71 %), v letech 2011 až 2015 se pohyboval stabilně okolo 56 % dotázaných, ale v roce 2016 podíl souhlasících výrazně vzrostl (o 12 procentních bodů) a téměř se vyrovnal šetření z roku 2009, ale do dalšího šetření v roce 2017 podíl opět poklesl a klesající trend souhlasu potvrdilo i šetření z roku 2018, se kterým jsou aktuální výsledky statisticky srovnatelné. Podíl zastánců názorů, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR jsou příčinou nárůstu kriminality, je od roku 2012 poměrně stabilní a souhlas s ním v průměru vyjadřují dvě třetiny dotázaných (v prvních dvou šetřeních z let 2009 a 2011 byl souhlas vyšší), přičemž v aktuálním výzkumu bylo dosaženo doposud minimální hodnoty souhlasu 61 % a maximální hodnoty nesouhlasu 11 %. V případě vnímání cizinců dlouhodobě žijících v ČR jako ohrožení našeho způsobu života se souhlas dotázaných v letech 2009 až 2014

průměrně pohyboval okolo jedné třetiny, ale v dalších dvou šetřeních (2015 a 2016) došlo k výraznému nárůstu souhlasu (celkem o 20 procentních bodů), kdy v roce 2016 podíl souhlasících přesáhl jednu polovinu dotázaných, ale ve výzkumu z roku 2017 a následně i v dalších dvou šetřeních z let 2018 a 2019 dochází k mírnému poklesu souhlasících. Souhlas s názorem, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR zvyšují celkovou nezaměstnanost, obecně od roku 2009 do 2019 poklesl z nejvyšší hodnoty (72 %) na nejnižší (40 %), celkem tedy o 32 procentních bodů, nicméně v průběhu času docházelo k mírným výkyvům (pokles v roce 2011, od roku 2012 do 2014 mírný nárůst a od dalšího šetření dochází k trvalému poklesu). Podíl dotázaných, kteří souhlasí s výrokem, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR přispívají k rozvoji hospodářství, zůstává po celou dobu relativně stabilní (okolo 20 %), pouze v letech 2015 až 2017 došlo k mírnému poklesu. U výroků, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR přispívají k řešení problému stárnutí populace a že obohacují naši vlastní kulturu, evidujeme podobný vývoj, kdy podíl souhlasících byl v letech 2009 až 2015 stabilní (okolo čtvrtiny souhlasících), ale v roce 2016 došlo k významnému snížení na 17 % souhlasících. V případě výroku, že tito lidé obohacují naši kulturu, pak dochází od roku 2017 k mírnému nárůstu souhlasu, přičemž aktuální výsledky jsou statisticky srovnatelné s výzkumem z roku 2015. Naopak podíl souhlasících s výrokem, že cizinci přispívají k řešení problému stárnoucí populace, se v posledních třech výzkumech ustálil.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. - 13. 3. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1096</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>226</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.45, OV.184</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>OV190409</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>9. dubna 2019</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".